

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "บุตรี : การเบียดขับสู่ภาวะต้องห้าม" เป็นการนำเสนอภาพความหมายของบุตรีอย่างมีมิติของความเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมไทย โดยการอธิบายและวิเคราะห์ถึงคำถามสำคัญ 2 ประการ คือ เงื่อนไขที่ทำให้ความหมายของบุตรีเปลี่ยนผ่านจากฐานะของพระเอกไปสู่ความเป็นผู้ร้ายทางสังคม และทำไมวัฒนธรรมบุตรีจึงยังสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการผลัดไต่และต้องห้ามทางสังคม

การเปลี่ยนผ่านความหมายของบุตรี เกิดจากการที่วาทกรรมทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งตั้งเป็นข้อสังเกตได้ว่า เกิดกระแสความคิดเรื่องสุขภาพร่างกาย(health) เกิดการให้ความสำคัญอย่างมากกับความ เป็นปัจเจก(individualism) สิทธิ(rights) ความเป็นส่วนตัว-สาธารณะ(private-public) ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นอุดมการณ์ความคิดของชนชั้นกลางที่เติบโตขึ้นในสังคมไทย หากความคิดดังกล่าวถือเป็นวาทกรรมสำคัญหนึ่งที่ทำให้ความหมายของบุตรีเปลี่ยนแปลงไป เกิดการสร้างวิถีการ เงื่อนไข ปัจจัย การรณรงค์เผยแพร่ และกระบวนการต่างๆจากหลากหลายด้าน ช่วยกันทิ่มแทงและผลัดไต่ให้บุตรีตกสู่ความเป็นชายขอบของสังคมมากขึ้นทีละน้อย เกิดการสร้างทัศนคติเชิงลบต่อบุตรีให้ถูกยอมรับและเชื่อถือจากสังคม ขณะที่อีกด้านก็ได้นำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ที่ตีในการไม่สูบบุหรี่ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคนที่สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ให้แบ่งแยกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์คือ การโค่นล้มและกำจัดบุตรีให้หมดสิ้นไปจากสังคม

นอกจากนี้ ยังมีอีกเงื่อนไขสำคัญคือ กระบวนการปรุงแต่งตัวตน/อัตลักษณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป (Formations of Identity) ซึ่งทำให้สัญลักษณ์อย่างบุตรีมีความหมายต่อการสร้างแสดงอัตลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป บุตรีสูญเสียบางความหมายจากการถูกแทนที่ด้วยสัญลักษณ์อื่นที่รองรับกระบวนการปรุงแต่งตัวตน/อัตลักษณ์ตามสังคมสมัยใหม่ได้ดีกว่า ส่วนสัญลักษณ์บางชุดเข้ามามีความหมายเชื่อมช้อนกับความ เป็นบุตรี เบียดแบ่งพื้นที่ทางสังคมบางส่วน แต่ยังไม่อาจแทนที่ความหมายของบุตรีได้ทั้งหมด ขณะที่บางความหมายในตัวบุตรียังคงอยู่และกลับเข้มข้นแน่นเหนียวมากยิ่งขึ้น จากการถูกเบียดขับสู่ภาวะต้องห้ามของตัวเอง รวมทั้งยังไม่มีสัญลักษณ์อื่นใดสามารถแทนที่ความหมายและคุณสมบัติพิเศษเฉพาะที่มีอยู่ในตัวบุตรีได้อย่างสมบูรณ์ทัดเทียม

ดังนั้นกระบวนการเบียดขับบุตรีสู่ภาวะต้องห้ามของสังคม จึงนำไปสูบทสรุปคือ บุตรีได้ถูกลดทอนความหมายและมีที่ทางในสังคมที่ลดลง บางความหมายในการสูบบุหรี่หายไป บางความหมายจิตชืดอ่อนแรงไม่เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ มีสัญลักษณ์อื่นเข้ามามีความหมายเชื่อมช้อนแทนที่บุตรี ทำให้การสูบบุหรี่ถูกจำกัดบริเวณ(zoning)มากขึ้น ถูกตัดทอนพื้นที่และเวลาในการสูบลง ถูกกำกับและลดกลุ่ม/วัยในการสูบมากขึ้น และทำให้สังคมควบคุมบุตรีเอาไว้อย่างเข้มข้น แต่ขณะเดียวกัน ความหมายบางด้านของบุตรีก็กลับยังคงอยู่ เนื่องจากสามารถรองรับกระบวนการปรุงแต่งidentityบางอย่างให้กับผู้คนในสังคมปัจจุบันได้ บุตรีจึงปรับตัวยืดหยุ่นและสามารถแสดงความหมายของมันได้ในบริบทที่เฉพาะเจาะจงหรือเหมาะสมมากขึ้น ดังนั้นแทนที่บุตรีจะถูกทำลายจนสิ้นซาก มันกลับยังดำรงคงค้างอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างแน่นเหนียว แต่ก็ด้วยความหมายทางสังคมที่แตกต่าง และเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม